

1104 060605 94530

Երբ որ իմ արարածս զԵրվանդան և զԵրվանդանիս
 զԵրվանդանիս և զԵրվանդանիս և զԵրվանդանիս և զԵրվանդանիս

տան պաշտօն, ուսում ու ֆինանս իր
մէջընդմէջ պաշտօնական գործընթաց
ինքնուրուշ, ու մերթնայէ զէջդ ու սէֆա
վէ սիւս վէ տարած մէջընթաց վէ սէվ-
տասը կէօրիւմէքտէ օլմամասը տախի
թաստիգ իթմէքտէ տիր (1):

(Տէլ-Պ)

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

ՍՐԵՊ ՄԷՔԹԷՊԼԻՐԻ

Պէկրատտան եղբայրն օլան պիր
մէքպուպտա, պուտէֆա Սրբայ հիւ-
քիւմէթինին մէքարիֆի ումուսիմէ նա-
զըրը թարաֆընտան թագաւոր օլու-
նան րաբօրթօտան ալընարագ Սրբայ
մէքթէպլէրի հագգընտա պիր թագըմ
մուհիմ մարմամթլար կէօրիւմիւշտիր:

1870-71 սէնէսի սօնուտա, Սրբայ-
տա 305 մէքթէպլ պուլունմագտա վէ
պու դատար մէքթէպլ կիտէն շակիր-
տանըն մեքտարը, 27 պին 761 նէֆէրէ
պալիդ օլուր իտի Մէքթէպլ մէքթէպլ-
լէր տախի շու վէճ իլէ թագսիմ օլու-
նուրար, ետին:

1.— 484 իտատիլէ մէքթէպլ (պուն-
լարըն 47 սի գըղլար իլին տիր) մէք-
թէպլ 484 մէքթէպլտէ 605 նէֆէր միւ-
տէրին իլէ վարժուհի, վէ 25,270 շա-
կիրտ պուլունմագտա տըր:

2.— Իրէքթէպլ իլին 15 թիւշտիլէ մէք-
թէպլ:

Դըղլար իլին Արիւշտիլէ մէքթէպլի
հօնա եթիլտիրմէնէ մախսուս Ա մէք-
թէպլ, բարաւ եթիլտիրմէնէ մախսուս
պիր մէքթէպլ, պու մէքթէպլտէ 123

(1) Պունուս կն պիւլիք խաղաթընը
կէօրմէք արդու իլէյն, պիր կիւն Աղապ-
եան վարժարանա կէլէրէ, շակիրտանա
տիրաթ իլէյն տիր, բէք մէնուս օ-
լունմագտա սուրբէպլ պիր սուրբէպլ
ըլմէքթէպլ օլունմագտա կիպի, ալթմէք նէֆէր
զըղ շակիրտանա, էկէր սայիր մէքթէպլ-
լէրտէ հէման էլլի պէլի գուլարնուտա քիւ-
րէ կէօրիւմէքտէ իլէն, պիլտէ իսէ պէլի
անճագ պէլ նէֆէրի պուլարընտա կէօ-
րիւմէքտէ տիր, վէ րաղար եթիլտէ կիւն
ըլի սայիր գըղլար, ումուս սուրբէպլ պաշ-
տարնա վէ կիւլարիլին շէլէրէր վէ էլ-
մալար սոշարագ, բէնճէրէլէր էօնիւտէ
պօշ պօշ օթուրտագ լարը թագաւորտէ, մէք-
թէպլ մէքպուպտա չօնուգըրը իսէ, ետ
իլդ, ետ ըլիւսան, ետ ըլիւս, վէ եալտա
եալմագ վէ օլունմագտա վագըթ կէլիւմէք-
տէ տիրէր: սէպլպ, մէկէրէլ պուլար
մէլայլէք մի տիրէր: պաշտա տիրէր պիր
մախիւղ մու սուրբար խալի, շիւնքի
պուլար տալ ինտան կիպի եալտալընա-
լընտան, վագըթին գատու ու զըլմէթինի
թանրամագտա, վէ պօշ վէ գարարըն շէլէրի
պիւլմէքտէ տիրէր: վէ սիւստէն վէ պօշ
շէլէրտէնտէ պիր էօրթ վէ ճէպլի իսթիսա-
լին վագ կէլմէյն, իլլա հէմքէնտի հիւս-
լին ըլիւլարընտա վագ կէլմէքտէ, վէ հէմա-
շօղ տէֆա ֆաթիլտէպլարնա տախի նախի-
հաթ վէ խարթի վիլմէքտէ տիրէր:

Ալուս ու ֆինանս ու ֆինանսի ետ-
ընթաց պու տէլի տիր, տիրալըն տախի
պէլպլէք վէ բէք պիւլիք մէքթէպլտէ
վար տըր, չօնուգըր թահալի ուլում ու
ֆինանս իլէ մէլըն օլունմագտա, էվ-
վէլէրի դարարըն օլունմագտա վէ տարալըն-
լարա վագըթ պուլունմագտա տըրար, վէ
պիր գաշ այ պէլպլէք պաշտընտան
սօնար, մէքթէպլ հալ քէնտիլէք պիր թա-
պիլտի օլունմագտա տըր, նապը քի մէքթէպլ
վարժարանտա իւշ սէնտէն պէրու հէք պիր
ճէպլ պուլունմագտա հալտէ, հէք պիր ֆի-
նալը գուհուր իթմէքթիլին տէֆա խալի
էվլէրի, պուլուն պիւլիք պիր խալթի
տըր: վէ քէլար ֆանտուս վարժարանտա
շիտի 70 նէֆէր գատար շակիրտան վար
իլէն, պէլ այտան գիւտտէ տիր քի ճէպլ-
պլ օլունմագտա, բէք կիւլէլ սուրբէպլ տըր-
լէրտէ տայ ու խալտա իլլա մէքտէ տիրէր:

Կիւն վագըթ լարտա, մէքթէպլտէ
ֆարալտա տէլէն, պուլունմագտա, տէրա-
լէրին ալ օլունմագտա տախի պիր պիւլիք սէ-
պլպլէթ վիլիլ իլլա:

միւտէրին իլէ 2,262 շակիրտա պուլուն-
մագտա տըր:

3.— Եթէքտէք իլիմէր իլին, Եթէք-
տէք Պէլլար նամընտա պիր աղապտէմիւս,
պիրի ֆէյլէսֆիլալա, պիրի ալօգաթ-
լընա վէ տիկէրի իլմէ տալիլ օլարագ
իւշ մէքթէպլ, պու մէքթէպլտէ 22
միւտէրին իլէ 228 շակիրտա պուլուն-
մագտա տըր:

Հարպիէ մէքթէպլ, թիւնճարըք
մէքթէպլ վէ սայիր մէքթէպլտէ
պաշտա:

Հէր սընք մէքթէպլ պատիհէվա
օլունմագտա, բարաւ եթիլտիրմէնէ մախ-
սուս օլան մէքթէպլին վէ աղապտէմի-
նին շակիրտանընտան չօղու, էնկի Սըպ-
լը, Պոսնալը, Հէրսէքլի, վէ Գարա-
տալը օլունմագտա հալտէ, հիւքիւ-
մէթտէն մաշա տախի ալըրար, Տիկէր
թարաֆտան, հիւքիւմէթ, իլիմէքթիլին
իլմէք վարտընընտա իլին քէնտի մէ-
տարիֆի իլէ օլարագ էլարագտա 33 նէ-
ֆէր տէլիքտէն եալմագտա տըր:

Սըրպըն պիր միւսն 247,543 նէֆէր
սէքթէնտի վար տըր: տիմէք տիր քի,
օրթա հիսապալ ելլալտէ 2 Ա շակիրտ
մէքթէպլ կիթմէքտէ տիր: վագըն,
պու հիսապալ մէքթէպլ աղ շակիրտ
կիթմէքտէ տիր, ֆագաթ, պաշտա-
կընճա պագաճագ օլունմագտա իսէք չօղ-
շէյ տիմէք տիր, շիւնքի Սըրպիտա
իլք տէֆա օլարագ մէքթէպլ ալընա-
պ, պունտան 40 սէնէ էվլէլինէ գա-
տար տըր: 1804 սէնէսի իստանբուլտան
էվլէլ, ինթիմալ տըր Սըրպիտա օ-
ղունմագտա պիլիլ իւշ քիլի եօգ իտի:
Շէյլէք քի, Սըրպ միլլէթի իսթիլա-
լիլէթի միւտէպիլէրի օլան ֆարաթիւթ
վէ Միլլալտան մաաաա հիւ պիր քիմէ
իմալտըն եալմագտա պիլիլ իտի:

1848 սէնէսիտէ մէքթէպլ 3000 շա-
կիրտ կիթմէք օլունմագտա հալտէ, 34 սէ-
նէտէ օն գաթ արթմըլ տըր:

Էհալիլէ մախսուս պիր թագըմ տա
քիւթիւպիտէնէր վար տըր, Պէկրա-
տան միլլէթ քիւթիւպիտէնէսիտէ 23,854
բարչա պաաա քիթմալ վէ 105 բարչա
տա էլ եալըն օլարագ քիթմալար վէ
400 բարչա, խարթա, բըլան, վէ սայի-
րէ պուլունմագտա տըր:

Միլլէթ նէվաթիլիտէնտէ պիր
չօղ անթիլա վէ Սըրպարըն, Սըրպա
կէլմէքթիլինտէն էվլէլ վէ ետ սօնրա
վագտա պուլունմագտա վագալարա տիր շէյ-
լէր ետին ճէման 12,045 բարչա էլեա
վար տըր: իտատիլէ մէքթէպլէրինէ
մախսուս պիր թագըմ քիւթիւպիտա-
նէլէր տէ պաշտա:

Պէյլիք րաաալար իլին, ետին մէք-
թէպլ կիթմէյնպ, ալըն ու իլմա իլէ
մէլըն օլունմագտա իլին բաղար կիւնէրի
ալըրը 166 մէքթէպլ վար տըր, պու
մէքթէպլէր, քէյլիլէրին քէնտի պօշ
օլունմագտա վագըթ, ետին գըլըն ա-
լըրը:

1869 սէնէսիտէ գիւլաա օլունմագտա
պիր միլլէթ թէպլթօնու իլէ պիր տէ
մալթապաեք ամիլէ վար տըր:

ԱՆԱՏՈՒՆԱՆ ՔԱՄԱՐԻ ԶԻՆԱՆՈՒՆ

Իլմիրտէն հաղըրը օլունմագտա խիտէ-
քի մէքթէպլ, Գօթի Սիւրի Բըրօր-
թէ զագթթապտա օլունմագտա ալուն:

Անատոլիտա բամուգ զիրաթթը-
նըն զիւտտէպիլէ աղալարագտ օլուն-
մագտա թէնտիլ ֆիլէ միւշաճէտէ օլունմագ-
տա տըր: Պէյլէք պիր մաճէլտէ, թօր-
րագը վէ իլլալի, բամուգ գէլինէ զա-
յէթլէ միւտալտ օլունմագտա հալտէ, բա-
մուգ զիրաթթընըն թարագըն իսթէք-
եթտէ կէրի կէրի կիթմէպի ամալիլ
պիր շէյ տիր, նապը քի 1871 սէնէսի

իսրաճաթ տէֆիլէրինտէն տախի անլա-
լըլմըլ տըր:

Պունուս սէպլէպի իսէ, նապը քի
չօղ տէֆա զագթթապտա սիւթուլա-
րընտա սէյլէմիլիմ տիր, հիւքիւմէթի
մաճէլիլէրին քէյլիլէրէ, թագթ
թօլունմագտա զագալիլիլէ վէ
թէյլիլէտէ պուլունմագտա ուսու-
լինի վէ բամուլուն նէ սուրէթլէ վէ
նէ վագըթ գէր իտիլէքթիլին էյլէթէ-
րէք, վէ եալմուր մէվիլիլտէն, զէմի-
նի ալագ օլան թօրագըլար պաաան
չայլարըն սուլարըն մուլթագալ մա-
հէլլէրէ ալարագ վէ պունլարա պէն-
գէր սայիր պիր թագըմ ֆալիլտէլի թէտ-
պիլլէր իթթիլալ իտէրէք, բամուգ
գէրիլին թէլիլդ գըլմաեք, օլ պապ-
տէ ուճ տէրէքտէ ինմալ իլլէմէլէրի
տիր:

Բամուգ զիրաթթըն, չիլիլէք չօղ
հապըլթ վէ ֆալիլտէ կէթիլիլ օլուն-
մագտա հէր նէ գատար ինքեար գապուլ
իթմէք պիր շէյ իսէ տէ, պունուս իլէ
պէրապէր, քէյլիլէրիլիլ քի պէյլիլ ք
իսթաաա պուլունմագտա, պիրիլիլ
իսթաաալըն շու տուր քի բամուլուն, մէվ-
սիլիլտէ, ետին, գէրիլին (միւլիլթ իլին)
էն ալէա մէվսիլ օլան ապիլլայընտա
գէր իթմէյնպ, պաղը մաճէլլէրտէ յու-
նիս այընա թէնթիլ իտէեօլարա իլլին-
ճիսի, բամուլուն, պուլունմագտա վէ ետ ալ-
բա էքէր կիպի էքիլ, հալընք արրա
իլին թարալըն իլլի տէֆա սիւրտիլ-
լէրի հալտէ, բամուգ իլին իւշ տէֆա
սիւրիլէթօլար:

Չիլիլէք իսթաաաա տէյլի գուլուն-
տըրը շէյ, ալթընաաա ուլունմագտա
տա վէ 9 բարմագ գալընըլընտա պիր
ալագ բարչապտա իպարէթ տիր,
պունուլա թօրագըլար պիր աղ ալունմ-
տան սօնրա, թօլունմագտա միւլթին օլ-
ունմագտա գատար տէրինէ կէթմէք
սիլլալթ վէ նէ գատար տէրին է-
քիլիլ իսէ, բամուգ օ գատար էյլի օ-
լունմագտա իլլէթօլար, պու գալընար
եալըլ տըր:

Պագաթ պէյլիլիլէ, մաճուլ ու-
մուլէն ֆէնա օլունմագտա վէ քէյլիլէր
իսէ, պունուս սէպլէպի պիլմէթիլ-
լինտէն գատարէ հալ իթմէքտէ տիր-
լէր:

Հիւքիւմէթի սէնիլէ, պունուս աղ-
տէմ թագալիլ իլլէթիլիլ կիպի բամուգ
զիրաթթըն էհալիլէ էյլիլթմէք վէ
պունա նէլարէթ իթմէք իւլլէ, էր-
պապը վագտա ֆաթա պիր գալ զագթ մէ-
մուր իթմէք օլունմագտա իտի, իլմիրտէն սէ-
նէվի իսրաճ օլունմագտա օլան էլլի
պին պալեա եթիլինէ 400 պին պալեա
իսրաճ օլունմագտա իտի:

Իլմիրտէն պուլունմագտա պիր Ալման,
բամուգ թէպլիլէքտէք իւլլէ, ինկիլ-
թէրրանըն Բլաթ շէհրինտէն ճէլպ օ-
լունմագտա քիւթիլտաաա տաճա գօլայ
թէպլիլէ պիր մալինա ինտա իլլէմիլ
տիր:

Իլմիրտէն 1871 սէնէսի զարթընտա
թահմինա իսրաճ օլունմագտա բամուլուն
մըգտարը պիր վէճ իլլի պէնա օ-
լունմագտա, շէյլէք քի, իսթաաաաա, 20
128 պալեա, Ալմիրտէն, 18,383 պալ-
եա, իլմիրտէն, 6285 պալեա, ին-
կիլթէրաաա, 4,605 պալեա, Պրանտա-
աաա, 1,804 պալեա, Բուսիլաա 110
վէ Հօլունտաա 28 պալեա, ճէման 51,
345 պալեա:

Ի Ա Ն

Թարաֆընտան զագթթա իւլլէ
թի իսթէրիլիլտէն, կէրէք պունա-
տա վէ կէրէք թագալարտա, թէպիլ-
լէյն սէրիլին հիմմէթ իթմէք իսթէ

մէյն պաղը քէսանըն, շու րէնճիտէն
վագ կէլէրէք, թէպիլլէյն հիմմէթլէ
քի իսթար վէ րէճա օլունմագտա:

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

Երէկ Ընդհանուր Ժողովոյ 18 նիս-
տը տեղի ունեցաւ Վալթիլիլ եկեղե-
ցին ընդ նախագահութեամբ Ս. Պատ-
րիարք հօր, և ատենագրութեամբ
Աղաքէկեան Սարգիս Էֆէնտիլի:

Ատենը բացուեցաւ ժամ 7 1/2ին:
Նախընթաց նիստի ատենագրութեան
ու նորընտիր երեսփոխանաց վաւերա-
ցումը կատարուէն յետոյ, Կրօնա-
կան ժողովոյ ընտրութեան մասին դոր-
ժագիր յանձնաժողովոյ մէկ տեղեկա-
գիրը կարգացուեցաւ որուն մէջ յիշ-
եալ ժողովոյ ընտրութեան եղանակ-
ներուն մանրամասն նկարագրութեան
ներն ու կրօնական ժողովոյ կազմու-
թեան համար ընտրեալ անդամաց ա-
նուններն նշանակեալ էին: Ընդհանուր
Ժողովը յիշեալ ընտրելիներն օրինա-
ւոր դատելով, մեծադոյն մասամբ վա-
ւերացուց: Յետոյ դիւանը ըստ խնդ-
րոյ կարգին, ատենական կանոնագրու-
թեան վիճարարութեանը ժողովին ա-
ռաջարկելէ առաջ, իւր մէկ գրաւոր
հրապարակեալ կարգաց, բայց ժողովը
չընդունելով զայն, առաջարկեց որ
մինչեւ Սահմանադրութեան տարեգը-
խուն, այսինքն մինչեւ մայիս շարու-
նակէ իւր պաշտօնը:

Ի վերջոյ ատենական կանոնագրու-
թեան վրայ ալ մէկ ժամէն աւելի վի-
ճարարութեան ըլլալէն վերջը, ժողո-
վը զոյո եցաւ ժամ 10 1/2ին:

Իլմիրտ, 2 մարտ 1872

... Միւլիլիլ:

Կէլէն րէնճէպիլի կիւնիւ մին էլ
գատար օլունմագտա կիպի շէհրիլիլին էր-
մէնի միլլէթի Լ. վարժարանընտա,
վարդան Մամիկանիտէն զիլլիլ ճէմի-
լի զինէթի ինտա գըլընըլ: վէ մէք-
թիլ վարժարանըն տէօրիլինէ սը-
նքի շակիրտանընտան Պ. Գապար Չի-
լինիլին իլէ Պ. Աստուր Եղեղեան
միւտէպիլ նուլթալար իրաա, իլլէթիլէր:

Պագաթ, միւլլիլիլ, իլմիրտ կիպի
պիր պէլտէտէ իլլի պին նէֆէրէ եա-
զըն էրմէնի, վէ աղագալիլ վէ ու-
սումնասէրիլը ութմագտա օլուն պիր
չօղ երեսփոխարընը պուլունմագտա
ղու հալտէ, օլ կիւն մէքթէպլ զինէթի-
տէ, էսէֆ օլունմագտա շէյ, անճագ
23-30 քիլիլ հաղըր պուլունմագտա տուր:
Չօղ տէֆա սիլ միւլլիլիլ, իլլէթիլիլ
նէֆէրէ ճիւլլէյն նախաթ իսթաաալիլ
քի, «միլլէթիլ անճագ պիրպիրինէ
հալտէ շէյլէյն մաճիլ, վէ թէքաա-
տիւմ ճիլլէթիլ չօղ էտաաալարտա
անտարըն, վէ ճէպլէթիլ զահիլարտա
տէյլիլ էվլէթ, շու նախաթ թարըն-
տա օլունմագտա իլլիլ քիւլարընը քէ-
սէր տէֆա, վէ պէլլէր տայիլա իլլիլ
հայլարընը իլլիլ միլլէթ տիր, վէ քէն-
տուլլէր տախի պուլունմագտա հաղ վիլ-
տիլլէրիլ հալտէ, էլլէթիլ անտարըն-
լիլ կիրտապընտան թալիլիլ վէ չըգ-
մաղա ճահտ ու իրաա իթմէքթիլիլ,
տօղընտա զարպիլպ հալ տըր: վէ շու
հարէթթիլլէր միլլէթ իլլիլլէր տուր:
ղունտա հալտէ պիլ գալտ օլունմագ-
տարըն իսպաթ վէ իմա իթմէք մի:
Պու սիլլալ մաղուր տիլլէյնէք տէրիլ
քի հէր գաղա վէ մաճէլլտէ պուլուն-
մագտա հալտաա սիլլալիլ իթմէք տիր,
ետին անտարընտա իլլիլ տէնիլլէն շէյ
սիւպհան Ալլա, պիլլէրէք միւլլալթ
մը տըր աճէպա:

Չէ՛նէթի մէջ քիւրքէտէ փափաւ է-
ֆէնտիւրէրէն պազըսընէն, վէ միլէթ
միւթէպէրանընտան է. քէրիսինին պու-
լունմարդը բէք զիւստէ թէէսսիւ-
ֆէ շահան տըր. վէ պու թէքնասիւ
իսէ քէնտուլէրինին տէրիւհտէ իյլէ-
տիքէրի պէոյիւ ք մէմուրիլլէթէ մու-
վաֆէք պիր ամէլ օլմատըգտան պաշ-
գաւ, թէվալիհամ լայքգ, վէ իւզէր-
լէրինէ պիր պէոյիւ ք մէմուրիլլէթ տա-
վէթ իթտիքէրինէ պիր տէլիլ օլսա
սէգա տըր. շիւնքի, միլէթին ումու՛մ
էֆքեարը հէր չէ. ի կէրէք մէքթէպ իս-
լահաթը վէ կէրէք միլէթ լէրադգը-
սը քէնտուլէրինտէն պէքէր: Միւմա-
իլէյհիւմանըն պու սէնէ մէքթէպ իս-
լահանա կիճէ կիւնտիւզ չարչմարըն-
տան տօլալի կէրչի պիր կէօնա թէէք-
քիւր իտէր իսէմտէ, տիկէր թարաֆ-
տան զիւստէ թէէսսիւֆ իտէրիմ քի,
պազը Եֆրատը միլէթ քէնտու վադի-
ֆէյի մուգատտէսէլէրինտէ, Եանի իճ-
րայի ֆազիլէթ վէ իֆայի տէյն ու ի-
անէի միլիէտէ պիզգարուր գուտուր վէ
միւմանէպէթ իյլէմէքտէ տիրէր:

Միւմանիլէյհի Երի Նէֆէր ուսումնա-
սէր շակիրտան նութգլարը վէ աճիգ-
լէրինին միւթէէսսիւֆէն պէյան վէ
թիգքեարընա իճթիսար իյլէտիկիմ քէ-
լամարըն Իզմիտ հալարըմըզըն (իս-
թիսան վար) պաթըլ վէ փասը ան-
տարբերութիւնն մահլ ու թէպտիլինէ
մէտարը քիւլի օլուր զանիլլէ, վէ
մէքքիւր Երի գըթա վարադանըն զա-
ղէթանըզըն պիրիսինտէ տէրճինէ հիմ
մէթ պոյրուլսաճաղը իւմիտի գալիսի
իւզըն, թէքթիմի շուգգայէ իճթիսար.
վէ պու մէքալաթը սատը քամտէն քիմ
սէնին գալպէն զէտէլէնմէսի հազ-
գընտա, մախսուսէն աֆի միւթալէ-
պէսինէ տալի գընամպիրէ, լաթմը
քէլամէ իպլիսար իյլէտիմ էֆէնտիմ:

Մեծարոյ Հանդիսականը,
Երբ կը յիշեմ մեր Հայրենեաց, նախկին
ու արդի վիճակը, տիրութիւնը ու վիշտը
զիս ամեն կերպով կը պատեն, սիրտս կը
ճմուռն աղբիւրս կը գալարին կղզածուր
մուկն կերպով. կերթամ մորովս այն դաշ-
տերը, զորս մեր նախնիքը իրենց յորդա-
հոս արեամբը ներկեցին, նախ՝ իրենց հայ-
րենասիրութեան և կրօնասիրութեան հա-
ւատըն ցոյցնելու և իրենց պատուական
անունը անմահ և անաղարտ պահելու հա-
մար, երկրորդ՝ մեզ ապագայ սերնդոց
պաշտպանութեան համար, որ իրենց նու-
րական պարտը մը համարելով, զայն ի գործ
դնելու համար ամեն բան յանձն տուին ի-
րենց կեանքն անդամ դոճեցին:

Այս կտրտի բարերարաց կարգին են,
մահաւանդ թէ՛ բառչիկնն այսօրուսն Ս. Ե-
կեղեցւոյ մէջ սոնալմարտած ու յիշատակ-
ուած՝ հաւատոյ անպարտելի անոյեան և
քաջ նահատակները, Ս. Վարդանանք, որը
կրօնից և հայրենեաց սիրոյ անշէջ եռանդ-
եամբ՝ Հայաստանը ու իր գաւառները կը
լէլ սպառնացող հրէշին ձեռքէն Պարսիկե-
րէն ըսել կուզեմք ապառնելու համար իրենք
զիրենք փրկանք գրին ազգին, ու հասան
իրենց նպատակին: Տեսէք ուրեմն ո՛ հայ-
րենակիցք իմ, ազգասիրութեան ճշգրիտ
տիպարները, որոնց անունը և յիշատակը
անուշտ անմահ պիտի մնայ յաւիտեան
ինչպէս պատմութեանց մէջ, այնպէս ալ և
բախտալիտութեան փոքր ի շատի կայծ մը
կրող սրտեան մէջ, որը անշուշտ կողմն
թէ իրենց գոյութիւնը, իրենց կեանքը ու կը-
րօնից անեղծութիւնը Ս. Նահատակաց ար-
եան արդասիւն են:

Բայց այս պարտաւորաց մէջ՝ մինչ մէկ
կողմէն հայրենասիր տառքինեաց փառքով
կը միլիթարուրէմ, միւս կողմէն ցաւ է ինձ
տեսնել, որ մի և նոյն տանն եղբայր եղ-
բոր դէմ ճակատ կը յարդարէ զիրար ջնջե-
լու համար. հոն սին փառքերու հետա-
մուտը ազգատեցութիւնը գէնը կը վերցունէ
անեղծ անելի փառաց նախանձոյոյց ազգա-
սիրութեան դէմ, առաքինութիւնը ու մո-
լութիւնը կը մշտն, զարմանք, առաքինին

կիցնայ, ազգասիրը ապառնոյթ արեան մէջ
կը թաւալի, մուրթիւնը կանոն կը մնայ
և ըրած յաղթութեան վրայ կ'ընկնի, պարզ
ըսեմ, Վարդան կիցնայ կը մեռնի, բայց
միջանակը, ինկողը կառնէ, յաղթանակ
կ'իշխենէ նա իւր մահուամբը, ու կը պը-
սակուի, իսկ մուրթիւնը ազգատեցութիւ-
նը թէպէտ և իր կարծեցեալ յաղթութեան
վրայ պարծելով, դեռ ևս սուրը կ'ողացու-
նէ անոյեանին դէմ. բայց շատ երկար չը
տեւէր, ու շուտով կղզայ իր պարտութիւ-
նը, այս ալ պարզ լսեմ. թէպէտ և վասակ
ոսկւոյ և արծաթոյ և մեծութեան անկա-
լութեամբ սուրը ձեռքը իր ազգին արիւնը
ծծելէ, և շատերն ալ Պարսից հրոյն կե-
րակուր ընէնէ չ'աղեցաւ, բայց ի գրեկ
Եւան իր բոլոր անկալութիւնները, Վար-
դան իր ազգը գաղաններու ձեռքէ, մորու-
թենէ և մորտութիւններէ փրկելու նպատա-
կին հասաւ, և նոյն իսկ արիւնեւոյ և
կրօնամուլ Պարսից զարմացումը ու գովեստը
գրաւեց իր կանչեալ յաղթանակին վրայ,
բայց Վասակ իր ուրախութեամբը ու եղ-
բայրասպանութեամբը և Պարսիկեան դե-
նը իր ազգին ընդունել տալու ճղամբ՝ ոչ
միայն չ'հասաւ իր նպատակին, ոչ միայն
չ'կրցաւ յաղթել, ոչ միայն չ'կրցաւ փառքի
հասնել, այլ իրեն իրեն ըրածներուն փո-
խարէն ընէ ժամանակէն եղածն ալ կորս-
ցունելէն զատ կեանքն ալ վրայ տուաւ և
ինչ կերպով, ամենայն խոյտառակութեամբ
վասն զի այն՝ ո՛ր Հայոց աշխարհին մեզօր
թաղաւորել կուզէր, տնոր բերեղմանի տեղ
անդամ չ'գտնուեցաւ. քանզի իրենց զոհն
մեռաւ և զգէշ քարչեցաւ ի կերակուր գա-
ղանաց. . . : Այս խօսքերէս՝ ո՛վ պատ-
ուարժան Հայրենակիցք իմ, ի՛նչ պէտք է
իմաստասիրել, միտքս Վարդանը գովել և
Վասակը պարտաւէլ չէ, վասն զի իւրա-
քանչիւրն իր փառքը ու գովեստը կամ պար-
տաւ իր հետը ունի, և այս մասին մեզի
չեն կարօտիր: Երկրաշէտիւրոյ օրինակը
մեզի կը սովորեցնեն առաքինութեան հե-
տեւել և մղութեան խորշիլ, մէկուն օրի-
նակաւ մանաւանդ թէ՛ կը պարտաւորիմք
սուր ին ապագայ անգործութեան և ապա-
հովութեան դոճէլ ամեն բան մինչև ան-
գամ մեր կեանքը, ինչպէս ըրած են մեր
Ս. Նահատակները ու ազգասիր նախահայ-
րերը, որոնք ինչք, անուրթիւն, ոսկի
արծաթ և գոհար տա ոչինչ համարած են,
իրենց ապագայ սերնդոց համար, իսկ
միւսին իրիւնկովը դարձեալ զոհ շանա-
լու եմք, որ իմաստասիրութեան, արծաթ-
սիրութեան յորիւնը մեր աչքերը չ'ընկնէ
ու մտաց կորսութեամբ խաւարի մէջ չը
խաբխաբենք ու կորուսենք ինչպէս եղաւ
Վասակ, ուրեմն պէտք է մենք ալ Սուր-
Վարդանանց արիւնը կրենք մեր երակե-
րուն մէջ և մեր ինչքը իր պէտքերուն հա-
մար պաշտենք, ազգին ճշմարիտ օգուտին
ծառայեցունելու և բոլոր մեր ջանքը թա-
փելու աւելի ազգին օգտակար ըլլալու,
վասն զի փառքը և անմահութիւնը ազգին
հաւատարմ և օգտակար ծառայութեան
մէջ կրնայ իրական ըլլալ:

Չորման չէ՛ թէ ազգասիրները իրիւտ
քիչ են ընդհանրապէս, սակայն բաւական
է թէ քանի մը Վարդաններ կ'ոտնին շատ
մը Վասակներու դէմ, և կենք չափ աշ-
խատին անթերի կատարել իրենց պարտը
մեր հանդիսականներուն օրինակէն համոզ-
ուելով, որ անուշտ պիտի պատկուի իրենց
յարատեւ ջանքը, և այսպէս պիտի ըլլան
Հայաստանի հարազատ գաւառներ և պիտի
ժառանգեն Վահաններու և Վարդաններու
անմահ փառքը:

Աստուծոյ օգնութեամբ Վ. Եղեմեան

Վարդանայ գաւառներ:

Այսօր հայացն մանկտին նախնեաց ու-
կեթեւ քնարին բեկրեկ թեկրով վե՛հ դիւ-
ցազին մը ցանկալի յիշատակութիւնը կեր-
գէ: Այս, սրտայտն պարտ մ'է այս իւրա-
քանչիւր անհատից, որոնք իրենց երակաց
մէջ հայու արիւն և արտերուն մէջ Վար-
դանայ ազգասիր ու անմահութիւնը օղին կը
կրեն: Սրբ' երբ դուք այն նուիրական յար-
կին մէջ կը գտնուիք և ձեր բերկրալից հան-
դիսովն ու հայրենասիր զգացումներովն կըս-
տիք, նորա վտանգեկալ սիրտը, անշուշտ
կը յիշէք միտմամբն, որ շատ դար ա-
ռաջ Հայուն գլխուն պատահած արկածից
ըսել կ'ուզեմք՝ այն կրօնական ստեղծի յե-
ղափոխութեան մէջ թշնամոյն դարձուրէն

յարձակմանց դէմ դնող քաջը այս էր, ու
բուն անմահ անունը անշուշտ յանդակ-
ուած է ամեն հայ սրտերու վրայ: Բայց
Հայեր ի՛նչ օգուտ ազգի մը իր նախահայր
մեծագործութեանց վրայ պարծենալ, քա-
նի որ անոր մեծահոգիութիւնը կ'պակսի
իրեն:

Ուրեմն ի՛նչ շահ մեզի ալ Վարդանայ
անուն կրել և Վարդանայ վրայ ուրախ ըլ-
լալ ու Վարդանայ դործք չ'ուենալ. հին
փրկիտիւրայ մը կ'ընէ, ճանախեաց բարի ա-
նունը յետեւ չ'որոտել, բայց առաջնոյ վա-
տութիւնը շատ անգամ: Ուրեմն Վարդա-
նանց ըրած այն սրանչելի և ծանրադնի շա-
հատակութիւնը եթէ մեր գոյութեան նը-
պատաւ է, բայց մեր բարօրութեան օ-
գուտ չ'ունի, մինչդեռ Վարդանայ օղին
չ'կրենք, երբ նորա դործքերն ու խորհուրդ-
ներն օտար ըլլան մեզ համար: Վարդա-
նանց դործք ունենալ ըսելով՝ ազգին սի-
րոյն համար արիւնահեղ պատերազմներու
մէջ խելախել չ'պիտի հասկնամք. այլ ա-
ղէկ գիտնամք, որ այն մեծ պատերազմին
բուն պատճառը տղիտութիւնը էր, ուստի
նախ պէտք է որ այս ազգակործան և ազ-
գութեան սկսբիմ թշնամոյն կեանքը վեր-
ցունենք և աշխատենք մեծ եռանդով ազ-
գին յառաջդիմութեան ինչնդ ոտները
վերցնելու ու անոր ամենակարեւոր միջոց-
ները ձեռք բերելու, երկուսն զպարտեցու
կարեւոր պէտքերը մատարարելով. զի
եթէ միտութիւնը ծնունդ է հոգւոյ և
բրկատեանց անտան կարծանային զմարդ,
զպարտքն ալ վերստին կ'հանալի զմարդ ի
մարդկային կատարելութիւն և մարդ ըս-
տելու տրամադիր կընէ: Մարդ եղով մը
տառալի և անմ քական պարտքը նիւթա-
կանէն աւելի հոգւոյն մտաւոր զարգաց-
ման հոգ տանիլ է:

Աւելորդ կ'համարիմ ջիւր մեծապատ-
ուութեան միւստ միտք յիշեցնել գիտու-
թեան անթիտելի օգտակարութիւնը, զի
եթէ դուք մէկ անգամ ջիւր լուրջ հոգեաց
եանելի ձգէք, պիտի տեսնէք որ շատ
ազգեր վարանդի ծախցած և շատեր ալ
կորսուած են ազգայնութեան անհուն ուժ-
կանտին մէջ, որ իրեն ի խոր թմու-
թեան ողորդ ազգեր կաշկանդել կը տընի
միշտ: Անկից դարձուցէք աշքերիկ ներ-
կայիս վրայ և աշա պիտի տեսնէք որ զի-
տութիւնը մեծամեծ յեղափոխութիւններ
ըրած է զանազան ազգերու մէջ և կարծես
աշխարհս նոր կերպարանք մ'առած է,
բայց ցաւօք սրտի կրեմ՝ որ այն տղիտա-
կան ուղիքներն մէկ խորշը մեր ազգը միա-
ցած՝ աստանդ օկան կը տարուրեր զժառանգ-
հայր անոր փրկադէպ կոհակներէն. և չ'կայ
անոր համար անդորրութեան նաւահան-
դիտ մը, ոչ տարադիր վիճակ Հայութեան,
Աստուծո՛ք իմ, արդեօք Հայ ազգին սն-
յեղի ճակատագիրն է՝ խաղաղութեանց մէջ
ծախալ միշտ, չ'տեսնել անգործութեան,
խաղաղութեան երես, կարծես տէրը ու
միութիւնը Հայոց համար օտար բաներ են,
մինչև չ'միտնալ սիրով. Երբայն շեղած ենք
մեր ազգին յառաջդիմութեան ուղիղ ա-
րահուէն, Հայեր, սխալ կերթանք, վասն
զի ստաջնորդ չ'ունինք. եթէ կ'ըլլի մը ա-
ռաջնորդն զաւստանն է, ազգի մը յառա-
ջող իմութեան դուստրանն ալ գիտութիւնն
է. ուրեմն այսու հետեւ եղբայրներ ի հայ-
րեր մեր նախահայր նմանելու սուր պէտք
և նոյն ազգասիր եռանդը ունենալը, զբո-
րոցնիս կանգնելը ի գաղափարալիութիւն
Հայ մանկուցն. եթէ այս պարտաւորու-
թիւննիս ճշգրիտ կատարելու ըլլամք, այն
ատեն կըլանք մեր սուրբ Հայր արժանա-
ւոր դասերը, այն տեսն իրաւունք կ'ու-
նենամք նոյն անուամբը պանծալու, վեր-
ջապիս՝ այն տեսն զըլանք արժանի Հա-
յութեան և Հայ անուան: Իսկ եթէ ոչ,
աւանդ ազգին Հայոց Արեւուն, աւանդ ար-
եանց Հայոց քաջերուն:

Աշակերտ Լ. վարժարանի
Գաղաթ Գաղաթեան

ՀԱՆՈՒՄԷՆ
ՍԶԳ. ԿԵՐԻՍՏՈՅ
ԳԵՂԵՄԻ 17 ԵՄ
1871-1872 ԵՄ
Նախորդ հրատարակութեան
գումարը դէ:
Մեծարարտիւ Էֆէնտիք
Մ. Միրոյի Անդրէասեան 75
Յովհաննէս Ս. ֆաթալեան ա. 25

Պետրոս Միրախէտեան	75
Սահակ	75
Յակոբ Տէրեան	75
Կարապետ Շահապեան	75
Նշան Կարապետ	75
Աւագ Ս. ֆաթալեան	75
Գէորգ Կարապետեան	75
Խաչատուր Համարձուկեան	ա.
Մատթէոս Մարկոսեան	75
Կարապետ Յ. Չիլեան	75
Միքայել Ռաֆայելեան	75
Յակոբ Մանուկեան	75
Յովհաննէս Գօրանճեան	75
Սիմոն պէյ Տառեան	75
Միքայել Ս. Ինճեան	75
Տառեան Խաչատուրեան	25
Յարութիւն Ասատուրեան	25
Մեարոյ Մարկոսեան	25
Նիկողոս Յ. Արտիսեան	25
Յարութիւն Յարութեան	25
Միշտան Յ. ֆուլճեան	25
Ալլաւան թաղէկեան	25
Խաչատուր Ս. Խանճեան	25
Խաչատուր Համարձուկեան	25
Յովհաննէս Կարապետեան	25
» Սարգիսեան	25
Աւետիս Կ. ֆաթալեան	25
Միքայել Ստեփանեան	25
Գարրիկ Օգոստեան	25
Յարութիւն Ներսիսեան	25
Միշտան Միքայելեան	25
Գարրիկ Գրիգորեան	25
» Արաքելեան	25
Մ. Գէորգ Կարապետեան	25
Յակոբ Տէրեան	25
Յարութիւն Ս. Խանճեան	25
Մատթէոս	25
Մեկիտոս	25
Խաչատուր Միքայելեան	25
Գէորգ Տիտեան	25
Տիտեան Կարապետեան	75
Յովհաննէս Յարութեան	75
Ստեփան Չիլեան	ա.
Համարձուկ Սիւրբեան	75
Բիւզանդ Սարգիսեան	75
Թաղէկոս Գարուճեան	75
Համարձուկ Չիլեան	75
Յարութիւն Համեան	75
Առաքել Բաթեան	ա.
Թաղէկոս Յովհաննէս	75
Յովհաննէս Մարգարեան Սարգիս	75
Նիկողոս Գարապետեան	75
Նշան Թաղէկեան	75
Գէորգ Յարութեան	25
Միշտան Միշտան	25
Մ. Գաղաթ Յովհաննէսեան	25
Արիտալիս Ս. Յարութեան	25
Յովհաննէս Խաչատուրեան	25
» Խանճեան	25
Կարապետ Յարութեան	25
Գրիգոր Մանուկեան	25
Գէորգ Ստեփանեան	25
Վարդան Յարութեան	25
Խաչատուր Միքայելեան	25
Վարդան Մանուկեան	25
Պաշտ Վարդանեան	25
Գրիգոր Սիւրբեան	75
Գրիգոր Սիւրբեան	75
Յարութիւն Թաղէկեան	75
Միքայել Պետրոսեան	75
Յակոբ Երեցեան	75
Գրիգոր Փեթալեան	75
Պետրոս Գէորգեան	75
Յարութիւն	75
» Ալթունճեան	75
Մեկոս Հայրճեան	75
Յովհաննէս Գ. Արիկեան	25
Բարսեղ Նշանեան	25
Գառնիկ	25
Պետրոս Յովհաննէսեան	25
Մեկոս Կարապետեան	25
Գէորգ Պետրոսեան	25
Մ. Միքայել Ստեփանեան	25
Մ. Գարրիկ	25
Սեղբոս Կարապետեան	25

Գումար 65525
Ի զիմայ Ազգ. Վարչ. Տնո. Խորհրդոյ
Գանձապետ
Յ. Ղալբա՛ Ս. Հոգեւոր
ՍՍՀԻՊ ՂԱԶԻՍԻ
ԿԱՐԱՊԵՏ Զ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
Գալտիմատ ԲՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ
Գալտիմատ ԲՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ
Գալտիմատ ԲՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ